

Parempaan perfektionismiin

Matti Vuori

Perfektionismi on eräänlainen laatuun liittyvä, tinkimättömyyden ideaali. Toisaalta perfektionismissä on huono maine. Uutiset kertovat, että se ei olekaan hyvä asia organisaatiolle ja se voi polttaa ihmisiä loppuun. Onko sillä mitään roolia nykymaailmassa? Pitäisikö sitä ajatella vähän uusiksi ja fokusoida uusiin asioihin? Mietitäänpä. Jutun lähestymistapaa voisi luonnehtia laatufilesofiseksi ja se on kaukana täydellisestä.

Aloitetaan raamituksella

Mitä perfektionismi on? [Wikipedian](#) määritelmä on:

"Perfektionismi tarkoittaa psykologiassa joko halua tehdä asiat mahdollisimman hyvin taikka uskomusta, että täydellisyyttä kuuluu tavoitella. Perfektionismin patologiseen eli epäterveenä pidettyyn muotoon kuuluu uskomus, että mitään täydellisyyttä huonompaa ei voi hyväksyä."

Psykologia ei riitä meille. Kaikki ilmiöt ovat kulttuurisia, sosiaalisia ja liittyvät johonkin inhimillisen toiminnan alueeseen. Niinpä nyt katsellaan tätä käsitettä kokonaisvaltaisesti, laadun tekemisen ja laadukkaan toiminnan näkökulmista.

Täydellisyys on aina suhteessa asian konseptiin ja perfektionistin mentaalimalliin asiasta

Perfektionismi on täydellisyyden tavoittelua. Täydellisyys on tietysti yleensä vain ideaali, niinpä perfektionismissä joudutaan usein vain tavoittelemaan sitä. Täydellisyys kattaa mielellään tietyn konseptin kaikki piirteet. Huippuluokan mekaaninen kello on siitä yleinen esimerkki. Siinä toteutuu äärimmäisen tarkka, kompromissiton mekaniikan suunnittelu. Materiaalit ovat parhaat mahdolliset. Muotoilu kuvastaa kaikkea tätä äärimmäisen hienostuneesti. Mutta ihan tavallinen hernekeitto on yhtä lailla täydellistä, kun se saavuttaa loistavasti kulttuurisen olemuksensa ja on hernekeittona täydellinen! Samoin vanha tavara voi täydellistyä sopivasti patinoituna.

Hernekeitto tuotekin voi olla täydellinen kokonaisuus

Olennaista täydellistämässä on kohteen ymmärtämisen ohella kohteen kunnioitus. Asia on sen arvoinen luonteeltaan ja merkityssisällöltään, että sen täydellistäminen on tärkeää.

Eettinen valinta

Perfektionismi on siis tietyn ammattitaidon huipentumaa teoissa ja ideaaleissa. Se on tietynlainen eettinen valinta ja myös esteettinen valinta silloin, kun asioiden äärimmäistäminen ei palvele mitään käytännöllistä, vaan on vain ajatusten ikoni.

Perfektionismia harjoittaa ihminen, perfektionisti. Hänellä on perfektionismin edellyttämä filosofia, näkemys tekemisen kohteesta ja tarvittavat taidot ja välineet täydellisyyden toteuttamiseen. Kaikki erittäin hyvää työtä tekevät eivät toki ole perfektionisteja – heiltä vain homma sujuu ("koitetaan tehdä hyvää, mutta pakkaa tulemaan priimaa"). Perfektionistille on oleellista täydellinen tietoisuus omasta tekemisestä. Normaali hyvän työn tekijä voi toimia enemmän rutiininomaisesti.

Tekeminen on muutenkin olennaista. Sillä on merkitystä miten täydellisyys saavutetaan. Täydellisyyden ajatus ja työtapojen ajatus kumpuavat siitä, miten ammattirooli ja oma identiteetti koetaan.

Perfektionismi on laadun huipentamista, mutta aina vain niissä puitteissa, jotka määrittävät perfektionistin käsitys työn kohteen konseptista ja sen konseptin määrittävistä laatu-tekijöistä. Jos

laatukäsitys on tekninen, optimoidaan tekniikkaa. Jos laatukäsitys on toiminnallinen, optimoidaan käytännöllistä suorituskykyä ja käytettävyyttä jne...

Mistä syntyy näkemys siitä, mitä asioita pitää täydellistää?

Yllä oleva kuva näyttää prosessia lähtökohtana olevasta maailmankäsityksestä siihen, mitä asioita koetaan täydellistämisen kohteiksi. Niihin lähtökohtiin vaikuttaa myös näkemys siitä, mitä ideoita tietyin ammatin harjoittamiseen liittyy ja millaisiin asioihin siinä kuuluu vaikuttaa. Ammatti-identiteetti vahvistaa alttiutta perfektionismille!

Luovuuden haaste

Perfektionismi pohjautuu kollektiivisiin käsityksiin jonkin tekemisen luonteesta. Siksi se perustuu helposti vanhentuneisiin käsityksiin ja stereotyyppioihin. Olisi parempi, jos perfektionismi perustuisi käsitykseen toiminnan tulevaisuudesta. Toki joskus perinne kantaa pitkälle ja suojelee hypeltä – vaikkapa turvallisuusasioissa.

Mutta yleisesti ottaen perfektionismi on luovuuden vihollinen, koska se ei anna sijaa uudelle, vaan täydellistää vakiintunutta käsitystä ja stereotyyppiä.

Brändin osana

Joskus perfektionismi on tärkeä osa brändiä. Steve Jobsin perfektionismi Applen tuotteiden muotoilussa oli jo itseisarvo sinänsä, täysin tuotteista riippumatta! Samalla täydellisyydestä tuli myytti. Kun tuotteet nähtiin perfektionismin tuotoksina, asiakkaatkin katsoivat tuotteita vaaleanpunaisilla silmälasilla, valmiina sulkemaan silmänsä teknisiltä puutteilta ja kokemaan kokonaisvaltaista esteettistä iloa tuotteista lähes kultin kaltaisesti.

Palataanpa määrittelemään täydellisyyttä

Yleisemmin ottaen täydellisyyden määritelmällisiä piirteitä ovat:

- Täydellisyys kuvaa asian laatua suhteessa ideaaliin.
- Täydellisenä jokin asia on niin hyvä kuin teoriassa on mahdollista.
- Asiat piirteet ilmentävät sen konseptia mahdollisimman kattavasti.
- Täydellisyys on kokemus hetkessä ja kontekstissa: tästä ei voi parantaa.
- Täydellisyys on esteettinen käsite.
- Täydellisyys on aina suhteessa asian konseptiin.
- Täydellisyys on suhteessa annettuihin rajoihin siihen liittyvissä asioissa ja mittareissa, joilla subjektitkin rajaavat toimintakenttää, osin maagisesti ("perfect score" – asetelmassa, jossa se on mahdollista).
- Täydellisyys on usein "katsojan silmässä" ja tekijän silmässä.

Perfektionismi on myös itseilmaisua

Täydellisyyden tavoittelu on itseilmaisua. Työn kohde on itsen luomus ja laajennus. Pyrkimällä täydellisyyteen kohteessa ihminen täydellistää jotain itsensä osaa. Kun japanilainen maalari mestari tavoittelee siveltimellään täydellistä ympäryä, on ympyrä sinänsä täysin merkityksetön asia (ja senhän voisi piirtää harpilla paljon "paremmin").

Siksipä perfektionismiin liittyykin myös positiivinen työn imu.

Huonosta perfektionismissa on usein kyse kapeasta fokuksesta

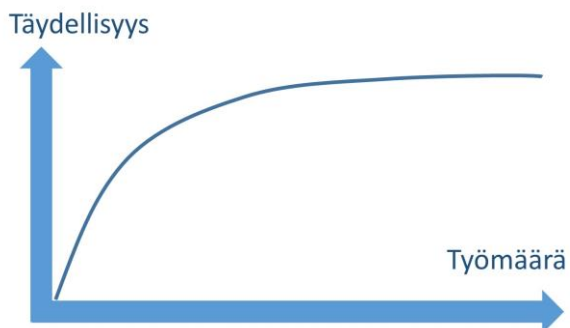
Perfektionismi on sinänsä kulttuurinen hyve ja perfektionisteja arvostetaan. Hyveet ovat jo Aristoteleen mukaan keskittie jollain akselilla, jossa hyvettä reunustaa kaksi pahetta. Silloin, kun perfektionismi on hyve, sen voi vielä liian pitkälle ja tuloksena on esimerkiksi kapeakatseinen pakkomielteisyys. Taas liian vähäisenä lopputuloksena on laatu, joka ei vastaa korkeita odotuksia – Rolls-Royce, jonka maalipinta on epätasainen.

Yleinen huonon perfektionismin tyyppi on "nysväys", missä hierotaan yksittäistä asiaa, kunnes se on täydellinen. Riittävän hyvä ei riitä! Aikaa palaa ja muut asiat eivät etene, kun odotetaan asian täydellistymistä. Asiaa pahentaa se, että hierottavaa ei usein haluta näyttää keskeneräisenä, joten työn suuntautumiseen ja tulokseen ei voi vaikuttaa ennen kuin on myöhäistä.

Pilkunviilausta.

Tämä ymmärretään yleisesti huonoksi perfektionismiksi. Tekemisen avulla kohde voi lähestyä täydellistä vain asympotoottisesti. Täydellisyys on vain haavekuva, jota ei voi saavuttaa vaikka miten kauan yrittäisi. Ja sillä aikaa tarpeet ja maailma ehtivät muuttua.

Täydellisyyden saavuttaminen vaatii aikalailla työtä.

Joskus tämä huono perfektionismi on neuroottista ja pakonomaista, mutta sellaista diagnoosia ei pidä tehdä kevyin perustein, sillä erinomaisuudelle on tuotteita ja toimintaa parannettaessa aina olemassa hyvät perustelut.

Hämäystä yhteisellä sopimuksella

Aina, kun johonkin keskitytään enemmän, keskitytään johonkin muuhun vähemmän. Jos ohjelmistokehitysporukka korostaa koodia, se samaan aikaan vähentää muiden asioiden

painoarvoa. Joskus se voi olla yhteinen sanaton sopimus, jolla vältellään tarttumista toisiin, vieraisiin, uusiin ja vaikeisiin asioihin. Mitä enemmän läsnä on siihen yhteiseen asiaan kohdistuvaa perfektionismia, sitä helpommin siihen voi liittyä tällaisia ilmiöitä.

Ongelmaa lisää se, että kun halutaan täydellisyttä, sitä voidaan tavoitella kahdesta suunnasta: 1) teoilla tai 2) raamittamalla ongelma uudelleen – eli redusoimalla asia siten rajattuun mentaalimalliin, jonka puitteissa asia on mahdollista ymmärtää ja osata mahdollisimman hyvin! Tietenkään tämä redusointi ei ole tietoista.

Move fast and break things?

Otsikko oli Facebookin slogan jossain vaiheessa ja röyhkeä ilmoitus käyttäjille ja kehittäjille, että ei pidä odottaa minkään toimivan kunnolla ja jos toimii, kohta taas hajoavan, sillä on niin kovin kiire olla nopea, olla voittaja! No, tuolla ajatuksella oli aikansa, mutta sellaiset meemit edustavat kärjistettynä vaarallista ajattelua, jossa hyvällä laadulla ei ole sijaa, puhumattakaan perfektionismista!

Kokonaisuuksien laatua

Käytännön perfektionismi on usein tuotteen ja toiminnan osa-optimointia, joka heikentää kokonaisuutta. Virhe tässä on ensinnäkin se, että työn kohde on ymmärretty väärin.

Kohteena pitäisi olla kokonaisuus. Esimerkiksi ohjelmoija saattaa jäädä jumiin tekemään ikuista koodin refaktorointia ja epärelevanttien funktioiden parantamista. Suorituskyvyn täydellistäjä parantaa algoritmin toteutusta välittämättä toteutuksen ylläpidettävyydestä. Perfektionismi voi joskus muuttua pakkomielleisyydeksi ja silloin sitä ei enää aja pyrkimys hyvään, vaan neuroosi.

Komponentit toteutuksessa on kuitenkin kyse sen kaikkien ominaisuuksien tasapainoisesta toteutuksesta ja optimoinnin kohteena on vaatimusten toteutumisen ja laatuominaisuuksien hyvyyden summa. Ja se on vasta alkua. Yksikään komponentti ei elä itsenäistä elämää. Sillä ei ole itseisarvoa. Se on aina osa jotain kokonaisuutta, jotain systeemiä.

Ohjelmistokehitykseen on joskus kaivattu craftmanshipiä, käsityöläisen asennetta ja ammattilypeyttä. Käsityöläinen on fokusoitunut omaan

tuotokseensa, missä on hyvää, mutta myös iso haaste, koska silloin tavoite ei ole kokonaisuudessa. Käsiyöläisyys on monessa ympäristössä menneen maailman ammattilaisuutta.

Formula ykköset ovat stereotyyppinen perfektionismin alue. Kun auton pitää olla muita puoli sekunnin kymmenystä parempi viiden kilometrin rata kierrokselle, kaiken pitää olla priimaa! Mutta sielläkään ei anneta moottori-insinöörin optimoida moottorin tehoa sellaisenaan, vaan osana auton kokonaissysteemiä: miten se moottori paketoidaan runkoon siten, että se ei lisää ilmanvastusta, miten se on osa kantavaa rakennetta, miten jäähdytys hoidetaan, onnistuuko moottorin vaihto nopeasti, jne... Ja auto pitää saada valmiiksi ekaan kilpailuun mennessä, muuten ei hyvä heilu!

Perfektionismin luonne voi muuttua. Jääkiekkoilija Patrik Laine oli laukaisuperfektionisti ja se taito oli hänen ikoninsa. Maaleja syntyi, mutta moni muu osaamisalue oli heikossa tilassa. Mutta sitten hän suuntasi perfektionisminsa kokonaisvaltaiseen pelaamiseen ja muuttui paljon hyödyllisemmäksi joukkueelleen. Tässä kannattaa huomata, että vahvuuksilla pelaamisen (ja "posin kautta") filosofia olisi jatkanut laukaisutaidon kehittämistä ja vienyt kokonaisuuden aivan metsään. Liian fokuoitunutta perfektionismia ei paranneta vahvuuksien kautta, vaan heikkouksia kehittämällä.

Toiminnan kohteena on siis se systeemi, jonka tuloksellisuus ratkaisee. Tästä on monia hyötyjä toisellekin perfektionismille. Se on sitä, että ihminen vaatii itseltään liikoja ja polttaa itsensä työmäärällään loppuun. Kokonaisuuden parissa toimiminen estää katoamisen oman egon syövereihin, luo realismia antavia kontakteja, rikastaa työtä ja auttaa jaksamaan. Hyvä työ ei fokuoi oman työn ytimeen 110 %, vaan 80 % ja loppu ajattelu defokusoidaan siitä muihin teemoihin. Mikroskooppinäköä tärkeämpää on helikopterinäkö (tai ketterämpi drooninäkö).

Yksi kiva perfektionismia lähellä oleva toiminnan tyyli on yleisjämmäkyys, missä kaiken pitää olla jämptisti kunnossa. Sillä pidetään kunnossa niin tuotteet kuin toiminta. Se on usein myös ryhmädynaaminen rooli – jonkun pitää ajautua jämptiksi aikuisiksi, jotta hommat toimivat.

Perfektionismi voi olla kehityksen ajuri tai este

Perfektionismi voi johtaa kehitykseen silloin, kun se tähtää lopputuloksen, vaikkapa asiakaskokemuksen, täydellistämiseen keinoista välittämättä. Silloin perfektionisti etsii koko ajan uusia keinoja parantaakseen lopputulosta. Joskus taas perfektionisti haluaa optimoida olemassa olevaa rakennetta tai prosessia ja ei ole silloin altis ottamaan uutta vastaan. Kypsyysmalleissa on tällainen ajattelumalli. Tietty tapa toimia omaksutaan kaikilta osin eri kypsyytasojen läpi ja korkeimmalla tasolla optimoidaan ja viilataan. Siksi kypsyysmallit eivät tue uudistumista ja kehittymistä ja voivat olla monessa tapauksessa vahingollisia.

Priorisointia rajallisilla resursseilla

Kyse on aina siitä, että kun on rajoitetusti aikaa, pitää miettiä mihin sen käyttää. Parantaako työllään koodin ylläpidettävyyttä, vai hakeeko sellaista eleganttisuuden estetiikkaa, joka ei käytännössä avaan koodin tarkoitusta. Perfektionismiin vaikuttaa siis se henkilökohtainen esteettinen suuntaus: jollekin on tärkeää logiikan tiivistyminen minimaalisimpaan ilmaisuun, toiselle taas jokin muu -- vaikkapa robustius (sen tavoittelu onkin jo parempaa perfektionismia!). Realistinen perfektionisti panostaisi niihin asioihin, joiden kehittäminen tuottaa suurinta arvoa. Silloin pitää koodi jättää syrjään ja pohtia kokonaistuotetta: mitä asiakas tarvitsee? Pitäisikö käyttöliittymää kehittää? Riittääkö dokumentaatio? Onko tuotos turvallinen?

Teknisestä laatuajattelusta asiakaslähtöiseen

ICT-maailmassa perfektionismi on elänyt teknisen laatuajattelun muodossa. Kaiken pitää olla ihan priimaa! Mutta kun ajatellaan laatua asiakaskeisiksi, ymmärretään, että vaikkapa asioiden saaminen käyttöön aikataulussa ja käyttöliittymien laatu, ylläpito ja moni muu asia ovat tärkeämpiä kuin tekniset detaljit (kunhan ne ovat riittävän hyvällä tolalla). Hyvä perfektionismi ottaa tavoitteeksi parhaan tuloksen asiakkaan kannalta, mikä asiakaslähtöisessä ajattelussa korreloi omankin menestyksen kanssa.

Nettigraafikkokin kiroaa, kun responsiivisuus ja mobiilin priorisointi tuottaa kompromisseja

saittien laatuun. Eipä tuotakaan, vaan se juuri parantaa sitain tavoitteiden toteutumista ja antaa vain suunnittelulle uuden kehyksen. Omaan sisäiseen maailman malliin perustuva toiminta ei tuoteperfektiä, vaan pahasti viallisen lopputuleman.

Työn kohteena oleva systeemi on siis laajentunut annetusta tehtäväkentästä ydintuotteen kokonaisuuteen, siitä siihen toiminnan ja työn kontekstiin, jossa kokonaistuote toimii, ja samalla liiketoiminnan systeemiin.

Klassinen perfektonismi ei usein ole lainkaan perfektonismia, vaan imperfektonismia, kompromissismia, joka tuottaa kehnon kokonaisuuden!

Oman aikansa kuva vai jälkeenjäänyt?

Laatukäsityksen toivottu laajeneminen on perusteltua siksikin, että näin seurataan aikaa. Laadun maailmankuvamme on laajentunut teollisen ajan alusta, kun piti ensin saada materiaali- ja valmistustekniikka kuntoon. Nyt laadun olemus laajenee jatkuvasti. Olisi vähän onnetonta perfektonismia, jos se roikkuisi vuosikymmeniä perässä!

Hallinnan tahto ja illuusio

Perfektonismi on pyrkimys hallita asioita omassa mentaalisisessä kehyksessä. Mutta esim. Cynefin on uudistanut ihmisten maailmankuvia kattamaan senkin, että on alueita, joita ei voi hallita tai ei edes kunnolla ymmärtää. Ole siinä sitten perfektonisti! Yhdessä mielessä se on vapauttavaa. Jos ei voi hallita, ei kannata yrittääkään liikaa. Ehkä se voi olla taas tapa suunnata paras panos toisaalle: alkaa perfektonistiksi asioiden jäsentämisessä ja luokittelussa!

Samaan tapaan koneoppiminenkin muistuttaa siitä, että useisiin ilmiöihin voi suhtautua uudella tavalla, luopuen logiikan ylivallassa ja tarkastellen todennäköisyyksiä ja toistuvia tai näkyväksi vähitellen tulevia kaavoja. Perfektonismihan on usein sääntöpohjaista ja liiallinen sellainen on kahlitsevaa. On hyvä, jos joskus vähentää proseduraalisia sääntöjä ja yrittää kehittää herkkyyttä asioissa näkyville ilmiöille; mikä niitä määrittää, mikä on oleellista ja mikä kohinaa, joka on hyvä suodattaa mentaalisisissäkin malleissa.

Johtamisen perfektonismista

Luin juuri jutun Mercedeksen F1-tallin johtajasta Toto Wolffista (F1 Racing, January 2020, ja se antoikin impulssin tähän juttuun). Häntä kehuuttiin perfektonistiksi, jonka toiminta on yksi iso palanen mahtavan menestyksen takana. Johtajan hyvä perfektonismi onkin juuri systeemistä. Johtaja ei saa esim. maksimoida ihmisten työaikaa, vaan hän maksimoi organisaation menestyksen pitkällä tähtäimellä. Silloin hän mm. huolehtii ihmisten jaksamisesta ja kehittymisestä.

Toisenlainen perfektonisti on FIA:n johtaja Alain Todt. [Jutussa](#), jossa käsitellään F1-kauden rasittavuutta, hän lausuu hassuja:

"(...)Todtia myös ihmetyttää, miksi jaksaminen olisi ongelma sellaisille ihmisille, jotka tekevät unelmiensa työtä. – Kaikki F1:ssä mukana olevat ovat etuoikeutettuja. Totta kai silloin on myös velvollisuuksia, Todt sanoi taannoin Autosportin mukaan. – Kun olin aikanaan Ferrarin tallipäällikkö, tein 18-tuntisia työpäiviä kuutena tai seitsemänä päivänä viikossa, koska minulla oli intohimo ja halusin tuloksia. Siinä tapauksessa perhe, rakastava perhe, ymmärtää kyllä. Ei sitä jatku koko elämää."

Kun jokin sopii itselle, tietenkin se sopii kaikille! Kyllä elämänsä pystyy sotkemaan viidessäkin vuodessa. Tämä perfektonismi näkee ihmiset koneina, jotka tallin työkalujen tapaan kestävätkin aikansa ja sitten korvataan. Taas palataan siihen, miten perfektonismi suhtautuu kohteen konseptiin. Tässä ei ole läsnä kantava ajatus hyvästä nykyajan organisaatiosta. Siksi tällainen perfektonismi hylätään kelvottomana.

Julkaisutoiminnan detajli

Julkaisuilla on monenlaisia laatutekijöitä. Yksi niistä on julkaisuaikataulun pitävyys. Jos perjantaina ilmestyvä viikkolehti ei saavukaan, on viikonloppu pilalla. Aamun sanomalehden myöhästymisen on raivostuttavaa. Mutta entä harvemmin ilmestyvä lehti? Muistaako kukaan milloin sen pitäisi saapua? Voi olla tuntuma siitä, mutta tarkka päivä ei ole tiedossa. Sähköisesti ilmestyvän lehden aikatauluun ei ainakaan posti vaikuta. Tämän lehden julkaisu myöhästyi hieman. Onko sillä väliä? Sisällöllisesti se vaikutti niin, että mukaan ei tullut aprillipilaa, mutta onko muuten

kyse vain aikatauluestetistiikasta ei täysin turhasta prosessiperfektionismista? Ei, sillä lehden substanssissa on kyse laadusta ja laatuajattelu punnitaan myös detaljeissa. Se on toiminnan symbolista tasoa. Siksi myöhästyminen ei ole triviaalia kosmetiikkaa, mutta ei silti kauhean iso asia suhteessa muihin.

Testauksen perfektionismeja

Tässä lehdessä on tarpeen käsitellä testauksen perfektionismin muotoja. Klassista perfektionismia on täydellisen testikattavuuden tavoittelu. Sekin on esteettistä ja taktista, sillä kattavuus on aina suhteessa siihen, mitä katetaan ja miten sitä mitataan. Täydellinen matalan tason koodikattavuus (jollain tietyllä mittarilla) on puhdasta esteetiikkaa, sillä se ei takaa vielä mitään systeemin osien vuorovaikutuksesta. Jo pitkään on muutenkin ymmärretty, että ohjelmistojen täydellinen testaus on mahdottomuus, koska erilaisten tilojen, datan variaatioiden ja systeemien vuorovaikutusten määrä on niin valtava. Kun tämän ymmärtää, osaa rentoutua ja alkaa etsiä oleellisia testattavia asioita ilman syyllisyyden tunnetta.

Täydellinen automatisointi on tavoitteena samankaltainen. Se edellyttää sellaista mentaalista laatumallia, jossa laatu kattaa vain niitä asioita, joiden verifiointi tai validointi on mahdollista automatiikalla. Mutta esim. käyttäjäkokemuksen arviointi ei onnistu siten.

Prosessi-perfektionismi on prosessien aikakauden oireyhtymä. Prosessit ovat tärkeä osa toiminnan laatua, mutta niitä pitää myös osata soveltaa. Yksi prosessi ei sovi kaikkiin tilanteisiin.

Hyvää perfektionismia on laadun optimointi kattavasti eri näkökulmia tasapainottaen. Silloin ei täydellistetä yksittäisiä asioita, vaan arvioidaan kokonaisuuden toimintaa, tasapainottaen vaikka pa systeemin robustiutta ja ylläpidettävyyttä tai käytettävyyttä ja tietoturvasuutta. Kun systeemin arvioijalla on tätä tukeva mentaalimalli työn kohteesta, on perfektionismillekin oivia mahdollisuuksia.

Testauksen palvelutoiminnassa mukana optimoitavassa paletissa on myös mm. prosessin nopeus ja tulosten toimitusajat.

Psykologiaa ja kulttuuria

Yksi teema on jäänyt käsittelemättä ja se on perfektionismin yksilöpsykologia. Perfektionismin yksi syy väitetään olevan ihmisen riittämättömyyden tunne, jonka paikkaamiseksi yritetään olla niin täydellisiä työssä kuin mahdollista. Kaikki tehdään täydellisesti, mistään ei tingitä ja otetaan kaikki työt vastaan, vaikka aika ja osaaminen eivät riittäisi. Tämä ajaa ihmisiä ongelmiin ja sairastumisiin. Burnoutit syntyvät usein siitä, että välitetään liikaa asioista, otetaan liikaa vastuuta ja ollaan (koetusti) sillä asialla yksi.

Niinpä pitää suunnata katse organisaatioon ja sen kulttuuriin, joka ei huomaa ongelman oireita. Helppoahan se ei ole, sillä päällepäin energinen ja osaava ihminen on arvokas ja hyvä asia. Mutta asiassa auttaa kulttuuri, joka on terveesti laatu-tietoinen ja tekee yhteistyötä ja fiksua työnjakoa.

Miten perfektionismille saisi elinvoimaa?

Hyvä perfektionismi siis tulkitsee kohdetta laajalaisesti ja välttää osaoptimointia. Tämä tarkoittaa sitä, että konseptisuunnitteluun ja työn kohteeseen liittyvien tarpeiden viestintään pitää panostaa. Konseptisuunnittelu tuottaa ymmärryksen tekemisen kohteesta ja siitä, millaiset asiat ovat tärkeimpiä. Näin tiedetään mitä pitäisi optimoida.

Pienemmissä asioissa kannattaa kiinnittää huomiota työn muotoiluun ja välineisiin. Abstraktiotason nosto ajatuksissa ja puheissa siirtää huomiota oikeisiin asioihin.

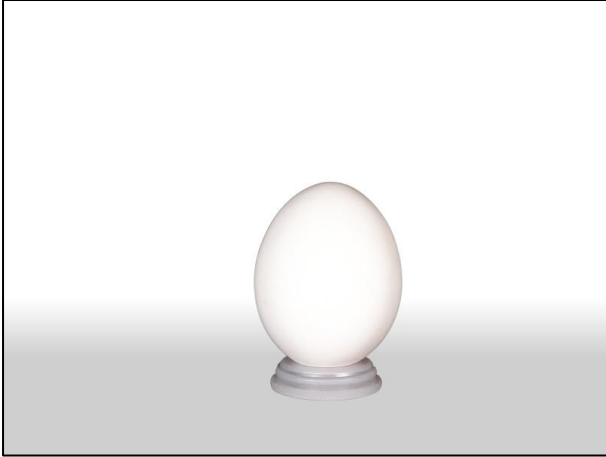
Standardointi auttaa aina. Kun jokin asia on vakioitu, ei tarvitse jokainen kerta miettiä, miten se optimoidaan. Six Sigman ajattelussa täydellisyttä on variaation minimointi. Hyväkin hetkitäinen "parannus" voi olla haitallinen, ellei siihen kyetä seuraavalla kerralla tai toisen tekemänä. Laatu on aina suhteellista ja vertautuu odotuksiin ja kokemuksiin.

Yksinkertaistaminen auttaa aina. Yksinkertaisissa konsepteissa ja rakenteissa on vähemmän hiottavia mentaalimallin nurkkia. (Ja erinomaisuus näkyy selkeämmin.)

Jos auton maalauksessa käytetään sähköisesti varattuja pulverimaaleja, jää subjektiivinen maalipinnan säätäminen vähemmälle. Kun vaikka

ICT-työn työvaiheita automatisoidaan, vähenee jatkuva säätäminen. Jos viestinnässä ja vaikka nettisivuille on hyvät mallineet, ei niitä tarvitse optimoida joka kerta uudestaan.

Korkean tason kielillä ja kirjastoilla ei aikaa voi käyttää algoritmien ikuisen optimointiin.

Konseptien yksinkertaisuus on hyväksi perfektionismille.

Perfektionistinen kokonaissysteemi

Applella oli Steve Jobsin sitä johtaessa hyvä tuotekehityksen kokonaissysteemi perfektionismin kannalta. Sen olennaisia piirteitä olivat (omaa tulkintaa):

- Riittävän hyvä ei riitä – haetaan erinomaisuutta.
- Löydä tuotteen, brändin ydin. Se on se, mitä vasten täydellistetään.
- Think different. Erotu eduksesi.
- Yksinkertaista, yksinkertaista ja yksinkertaista – tuotteita, valikoimia, toimintaa.
- Tee hyvä ja houkutteleva käyttäjille; tekniikka ei ole se juttu. Optimoidaan sitä, mikä antaa arvoa.

- Muotoile erinomaisesti.
- Onnistuminen on laadullinen kysymys.

Näissä on hyvää alustaa perfektionismille varsinkin tuote, palvelu- ja järjestelmäkehityksessä, mutta 2020-luvun näkökulmasta myös työpaikkasuunnitteluun. Tuollainen kokonaisuus mahdollistaa sen, että kaikki voivat suhtautua työhönsä perfektionistisesti.

Perfektionismin tulevaisuus

Perfektionismilla on tulevaisuutta, mutta siihen tulevaisuuteen ei kuulu klassinen perfektionismi, vaan systeeminen perfektionismi, jossa otetaan tasapainoisesti huomioon asioiden laaja kokonaisuus ja myös ns. pehmeät asiat.

Perfektionismissahan on kyse siitä, miten tekemisen kohde koetaan, ja miten koetaan oma rooli ja identiteetti työssä. Niistä kummankin pitää muuttua ajan ja tarpeiden muuttuessa.

Muutoksessa tarvitaan eri asioiden konseptien ja systeemi-olenteen ymmärtämistä ja niistä kummunkin erilaisten laatu- ja ominuuksien ymmärtämistä: mikä on pakollista ja mikä plussaa, mihin kannattaa panostaa kokonaisuuden kannalta.

Perfektionismi ei ole yksilön asia, vaan hyvä sellainen kumpuaa ja huonoa sellaista hallitaan työpaikan kulttuurista ja osaamisesta. Niinpä pitääkin kiinnittää huomio organisaation toimintaan ja sen kehittämiseen.

Matti Vuori katselee perfektionismia laatuasioiden asiantuntijan silmälaseilla ja yrittää suhteuttaa filosofiaa käytännön maailman haasteisiin..